

Almen 2

- Restaurering av fasad samt återställande av putsdetaljer

Antikvarisk kontroll

Almen 2
Arboga stadsförsamling
Västmanlands län

Ia Manbo

Almen 2
- Restaurering av fasad samt
återställande av putsdetaljer

Antikvarisk kontroll

Almen 2
Arboga stadsförsamling
Västmanlands län

Länsmuseets dnr: VLM 090110

Ia Manbo

Utgivning och distribution:
Västmanlands läns museum
Slottet, 722 11 Västerås
Tel 021-15 61 00
Fax 021-13 20 76
E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

© Västmanlands läns museum 2009

Omslagsfoto: Den södra fasaden efter restaurering. Foto. Ia Manbo, Västmanlands läns museum.

Foto: Där inget annat anges är fotografier tagna av Ia Manbo, Västmanlands läns museum.

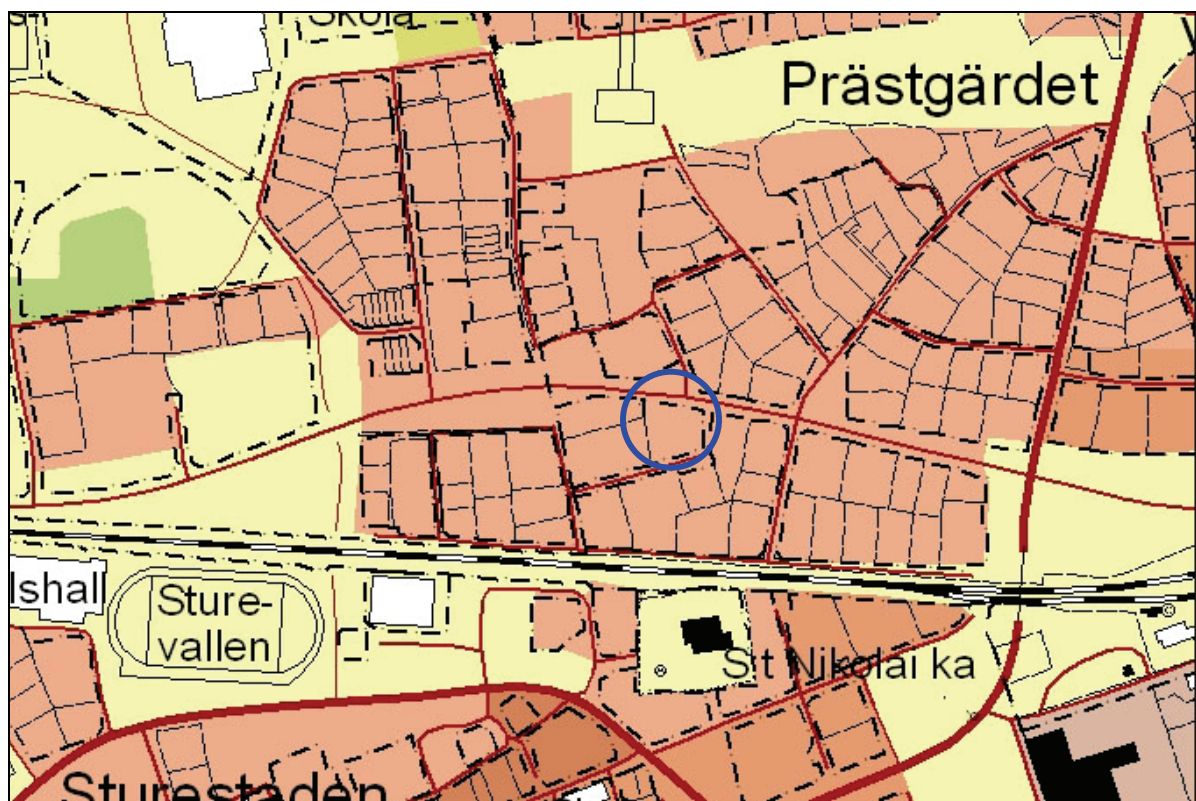
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01172.

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-85397-94-5

Inledning

Edsborg ligger i Arboga, rakt norr om Nicolai kyrka, på andra sidan järnvägen. Byggnaden är en del av det område mellan innerstaden och landsbygden som aldrig blivit inventerat och därmed inte kulturhistoriskt värderat. Enligt Västmanlands läns museums utlåtande 2004-12-06, dnr 020189, har byggnaden en ursprunglig karaktär och bildar tillsammans med uthusbyggnaden en välhållen sekelskiftesmiljö. Den har ett lokalhistoriskt värde och är en del av Arbogas industri- och företagshistoria.

Ägaren Stefan Leijonhufvud Nohreljus har ansökt om byggnadsvårdbidrag för att återställa fasadens putsdetaljer samt att putsa om fasadpartier med bom. Länsstyrelsen i Västmanlands län beviljade bidrag på 100 000 kr för åtgärden i beslut daterat 2009-08-24, dnr 434-12097-08. Fastighetsägaren utsåg Västmanlands läns museum till antikvarisk kontrollant för ärendet. Kontrollen genomfördes under augusti–oktober 2009 av byggnadsantikvarie Ia Manbo som även sammanställt denna rapport.

Edsborg ligger i Arbogas norra del. Utdrag ur digitala fastighetskartan.

Historik

Edsborg uppfördes 1909 som bostad för vagnmakare J.E. Carlson. Enligt uppgift ska firman Qvist & Gjers i Arboga ha ritat fastigheten. Byggnaden är uppförd i timmer i två våningar och stommen är reveterad med omväxlande spritputs och slätputs. Spritputsen är relativt grov och innehåller natursten. Hörnkedjor och fönsteromfattningar är slätputsade liksom de smala band som delar in väggarna i mindre fält. Spritputsen är avfärgad i gult medan slätputsen har en vit kulör. Taket är ett sadeltak med takfall åt flera håll och det är klätt med falsad svartmålad

skivplåt. Takfotslisterna är kornischformade och även de i svartmålad plåt. Taket kröns av ett torn klätt med omålad zinkplåt.¹

Bygganden har under senare delen av 1900-talet putslagats och i samband med detta har vissa av de släta fasaddetaljerna putsats över med spritputs.

Byggnadsvårdsåtgärder

Bomputspartier har knackats ned och ersatts av ny spritputs. Till hjälp för återställandet av fasaddetaljerna fanns ritningar från 1909. Dessa var dock bara förslag på fasadutformning och samtliga detaljer på ritningarna hade inte genomförts. De ursprungliga slätputsade partierna fanns dock kvar under den senare spritputsen vilket förenklade återställande arbetet.

Putsen som användes var Serpo 148 Hydrauliskt kalkbruk och till spritputsen användes tvättad natursten 3–6 mm. Fasaden målades med Serpo 249 Kulturkalkfärg våt. Kulör togs fram av Fasadbeton Beijer byggmaterial utifrån putsprover och efter uppstrykningsprov togs beslut om kulör av antikvarisk kontrollant. Kulörerna har unika färgnummer FB–33003 (vit) och FB–33028 (gul).

Resultat

Restaureringen av fasad på Edsborg har skett enligt länsstyrelsens beslut och godkänns ur antikvarisk synvinkel.

Litteratur och källor

Eriksson, Anders. Västmanlands läns museums utlåtande 2004-12-06 dnr 020189. VLMS arkiv.

¹ Västmanlands läns utlåtande 2004-12-06 dnr VLM 020189. VLMS arkiv.

Bildbilaga

Under putsen satt spiktegeln på timmerstommen.

Byggnadens östra fasad.

Partierna med bomputs var större är beräknat.

Mot söder föll putsen på fasadens övre del ned.

Samtliga fasadens äldre slätputsade partier fanns kvar under den sekundära spritputsen.

Ett överputsat parti mot väster visade sig dölja årtalet 1909.

Siffrorna fylldes i med svart linoljefärg.

Den västra fasaden efter restaurering.

Den södra och östra fasaden efter restaurering.

Den norra och västra fasaden efter restaurering.

Den norra fasaden efter restaurering.

Administrativa uppgifter

Västmanlands läns museums dnr: VLM 090110

VO Kulturmiljö; projektnr: 30-929

Länsstyrelsen dnr: 434-12097-08

Fastighetsbeteckning: Almen 2

Landskap: Västmanland

Län: Västmanland

Socken: Arboga stadsförsamling

Kommun: Arboga

Ägare-beställare: Stefan Leijonhufvud Nohrelius
Klockargränd 19
732 32 ARBOGA

Entreprenör: Puts & Tegel i Örebro AB
Elementvägen 9
702 27 ÖREBRO

Antikvarisk kontroll: Västmanlands läns museum
Antikvarisk kontrollant Ia Manbo
Slottet
722 11 VÄSTERÅS
Tele: 021-15 61 21

– en del av Landstinget Västmanland

Västmanlands läns museum, Slottet, 722 11 VÄSTERÅS
Tele: 021-15 61 00 · Fax: 021-13 20 76 · E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

ISSN 1651-7342
ISBN978-91-85397-94-5